

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาพัฒนาการ นโยบาย สภาพและปัญหาในการดำเนินงานของโครงการผลิตและพัฒนาอาจารย์ ของทบวงมหาวิทยาลัย ตลอดจนศึกษาสถานภาพและความพึงพอใจของอาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาโดยทุนของโครงการ และความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาในระดับต้น ของมหาวิทยาลัย/สถาบันฝ่ายรับ ในการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาโดยทุนของโครงการ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยไว้ตามลำดับดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1 ประชากร

ผู้วิจัยได้แบ่งประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มข้อมูลและกลุ่มบุคคล

1.1 กลุ่มข้อมูล ได้แก่โครงการผลิตและพัฒนาอาจารย์ รายงานการประชุมคณะกรรมการผลิตและพัฒนาอาจารย์ รายงานการประเมินโครงการพัฒนามหาวิทยาลัย แผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 4 (พ.ศ.2520-2524) แผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) แผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) แผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) สำระสำคัญจากการวิจัยเชิงนโยบายในโครงการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว (พ.ศ.2533 -2547) วัตถุประสงค์ นโยบาย มาตรการและเป้าหมายของแผนอุดมศึกษาระยะยาว (พ.ศ.2533-2547) พัฒนาการทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในอนาคต การพัฒนา คณาจารย์ และรายงานประจำปีของ ทบวงมหาวิทยาลัย

1.2 กลุ่มบุคคล รวมทั้งสิ้น 22 คน ได้แก่

1.2.1 คณะอนุกรรมการผลิตและพัฒนาอาจารย์ ประกอบด้วย

ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย 1 คน

คณบดีหรือผู้แทน ของคณะที่ผลิตนิสิตนักศึกษาผู้รับทุนโครงการผลิตและพัฒนาอาจารย์ของทบวงมหาวิทยาลัย ได้แก่คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะวิทยาศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์รามาธิบดี คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล คณะวิทยาศาสตร์ คณะวนศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะพลังงานและวัสดุ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี คณะละ 1 คน รวม 16 คน

ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย 1 คน

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัยหรือผู้แทน 1 คน

เจ้าหน้าที่ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่หรือรับผิดชอบทุนโครงการผลิตและพัฒนาอาจารย์ของทบวงมหาวิทยาลัย 3 คน
โดยให้การสัมภาษณ์ประชากรทั้งหมด

1.2.2 อาจารย์ ที่สำเร็จการศึกษาโดยทุนโครงการผลิตและพัฒนาอาจารย์ของทบวงมหาวิทยาลัย แล้วไปปฏิบัติราชการชดใช้ทุนในมหาวิทยาลัย/ สถาบันต่าง ๆ 17 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 788 คน

1.2.3 ผู้บังคับบัญชาระดับต้นของมหาวิทยาลัย/สถาบันฝ่ายรับ ได้แก่ อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี หรือหัวหน้าภาควิชาที่มีอาจารย์ ซึ่งสำเร็จการศึกษาโดยทุนโครงการผลิตและพัฒนาอาจารย์ของทบวงมหาวิทยาลัย

2. กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

2.1 คณะอนุกรรมการผลิตและพัฒนาอาจารย์ ใช้จำนวนประชากรทั้งหมด 22 คน

2.2 อาจารย์ ที่สำเร็จการศึกษาโดยทุนโครงการผลิตและพัฒนาอาจารย์ของทบวงมหาวิทยาลัย แล้วไปปฏิบัติราชการชดใช้ทุนในมหาวิทยาลัย/ สถาบันต่าง ๆ 17 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 788 คน โดยใช้ในการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย กำหนดอัตราส่วนร้อยละ 25 ของจำนวนอาจารย์ ที่ปฏิบัติราชการชดใช้ทุนในมหาวิทยาลัย/สถาบันแต่ละแห่ง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 222 คน ดังรายละเอียดตามตารางที่ 7

2.3 ผู้บังคับบัญชาระดับต้นของมหาวิทยาลัย/สถาบันฝ่ายรับ ได้จาก ผู้บังคับบัญชาจำนวน 1 คน ต่ออาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาโดยทุนของโครงการ 1 คน โดยกำหนดว่าถ้าอาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาโดยทุนของโครงการ ดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชา ผู้บังคับบัญชาระดับต้น คือหัวหน้าภาควิชา ถ้าอาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาโดยทุนของโครงการ ดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชา ผู้บังคับบัญชาระดับต้น คือคณบดี ถ้าอาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาโดยทุนของโครงการ ดำรงตำแหน่งคณบดี ผู้บังคับบัญชาระดับต้น คือรองอธิการบดี ถ้าอาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาโดยทุนของโครงการ ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดี ผู้บังคับบัญชาระดับต้นคือ อธิการบดี ซึ่งได้จำนวนผู้บังคับบัญชาระดับต้น ของอาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาโดยทุนของโครงการ จำนวน 222 คน

ตารางที่ 7 กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ ของมหาวิทยาลัย/สถาบันที่มีอาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาโดยทุน
ของโครงการผลิตและพัฒนาอาจารย์ปฏิบัติราชการอยู่

มหาวิทยาลัย/สถาบัน	อาจารย์ที่ สำเร็จการศึกษา โดยทุนของโครงการ ทั้งหมด	กลุ่มตัวอย่าง อาจารย์ ที่สำเร็จการศึกษา โดยทุนของโครงการ
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	48	12
2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	27	7
3. มหาวิทยาลัยขอนแก่น	124	32
4. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	91	40
6. มหาวิทยาลัยมหิดล	20	5
7. มหาวิทยาลัยรามคำแหง	7	2
8. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	50	13
9. มหาวิทยาลัยศิลปากร	62	16
10. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	100	27
11. สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้	20	5
12. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	26	7
13. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	43	11
14. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	27	7
15. มหาวิทยาลัยบูรพา	49	13
16. มหาวิทยาลัยนเรศวร	79	21
17. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	15	4
รวม	788	222

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการผลิตและพัฒนาอาจารย์ของทบวงมหาวิทยาลัย แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม

1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการผลิตและพัฒนาอาจารย์ของทบวงมหาวิทยาลัย ได้แก่ โครงการผลิตและพัฒนาอาจารย์ รายงานการประชุมคณะกรรมการผลิตและพัฒนาอาจารย์ แผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 4 (พ.ศ.2520-2524) แผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) แผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) แผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) รายงานการประเมินโครงการพัฒนามหาวิทยาลัย สำระสำคัญจากการวิจัยเชิงนโยบายในโครงการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว (พ.ศ.2533-2547) วัตถุประสงค์นโยบาย มาตรการและเป้าหมายของแผนอุดมศึกษาระยะยาว (พ.ศ.2533-2547) พัฒนาการทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในอนาคต การพัฒนาคณาจารย์และรายงานประจำปีของทบวงมหาวิทยาลัย เป็นต้น โดยศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา พัฒนาการ นโยบายและกระบวนการดำเนินงานของโครงการผลิตและพัฒนาอาจารย์ ของทบวงมหาวิทยาลัย ลักษณะโครงสร้างการบริหารโครงการ งบประมาณ และบุคลากร เปรียบเทียบระหว่างวัตถุประสงค์และนโยบายที่กำหนดไว้ในโครงการ กับการดำเนินงานจริงในด้านต่าง ๆ

2 แบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มคณะกรรมการผลิตและพัฒนาอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับท่นโครงการผลิตและพัฒนาอาจารย์ ของทบวงมหาวิทยาลัย ในเรื่องประวัติความเป็นมา พัฒนาการ นโยบาย และกระบวนการดำเนินงานของโครงการตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของโครงการผลิตและพัฒนาอาจารย์ ของทบวงมหาวิทยาลัย เป็นต้น

3 แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษาข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการผลิตและพัฒนาอาจารย์ของทบวงมหาวิทยาลัย และการพัฒนาคณาจารย์

3.1 แบบสอบถามฉบับที่ 1 ใช้สำหรับสอบถามอาจารย์ซึ่งสำเร็จการศึกษา โดยทวนโครงการผลิตและพัฒนาอาจารย์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการและเติมค่า

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อโครงการ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

- ก. ความพึงพอใจที่มีต่อวิธิตำเนิงานของโครงการ
- ข. ความพึงพอใจที่มีต่อสถาบันฝ่ายผลิต
- ค. ความพึงพอใจต่อผลของโครงการที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพอาจารย์
- ง. ความพึงพอใจต่อผลของโครงการที่ทำให้ยังคงปฏิบัติหน้าที่อาจารย์ ในมหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคที่พบเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการ มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ

3.2 แบบสอบถามฉบับที่ 2 ใช้สำหรับสอบถามผู้บังคับบัญชาระดับต้นของมหาวิทยาลัย/สถาบัน ที่อาจารย์ซึ่งสำเร็จการศึกษาโดยทวนโครงการผลิตและพัฒนาอาจารย์ปฏิบัติราชการอยู่ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการและเติมค่า

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์ ที่สำเร็จการศึกษาโดยทวนโครงการผลิตและพัฒนาอาจารย์ ลักษณะเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยแบ่ง ออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้

- ก. ความรู้ความสามารถทางวิชาการ
- ข. ความสามารถพิเศษ
- ค. บุคลิกภาพ
- ง. มนุษยสัมพันธ์
- จ. ทักษะคิดต่อวิชาชีพอาจารย์
- ฉ. คุณธรรมและความประพฤติ
- ฉ. ความพอใจในภาพรวมของอาจารย์โครงการผลิตและพัฒนา
อาจารย์ของทบวงมหาวิทยาลัย

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยยึดวัตถุประสงค์ของการวิจัย และจุดมุ่งหมายของโครงการผลิตและพัฒนาอาจารย์
ของทบวงมหาวิทยาลัยในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสาร บทความและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมปัญหาและ
ข้อเสนอแนะต่าง ๆ แล้วนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
2. นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1. มาสร้างแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการ
เก็บรวบรวมข้อมูล
3. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อแก้ไขปรับปรุง
4. นำเครื่องมือที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
ด้านความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ดังรายนามต่อไปนี้
  - (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธิดารัตน์ บุญนุษ
หัวหน้าภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
  - (2) รองศาสตราจารย์ ดร. วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา
อาจารย์ประจำภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- (3) รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ศิริชนะ
รองปลัดทบวงมหาวิทยาลัย
- (4) นางสาวสิริกุล รุณภัย
หัวหน้าฝ่ายทุนและพัฒนาข้าราชการ ส่วนฝึกอบรมและพัฒนาข้าราชการ
สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย
- (5) ดร.อมรวิทย์ นาครทรรพ
หัวหน้าฝ่ายความร่วมมือกับกลุ่มประเทศตะวันตก กองวิเทศสัมพันธ์
สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับอาจารย์ผู้สำเร็จการศึกษาโดยทุนของโครงการ จำนวน 20 คน และผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของอาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาโดยทุนของโครงการ จำนวน 20 คน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในข้อกระทงต่าง ๆ แล้วนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาหาค่าความเที่ยงแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.93 และ 0.98 ตามลำดับ

6. ปรับปรุงแบบสอบถามด้านภาษา แล้วนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปใช้กับประชากรและกลุ่มตัวอย่างจริง

7. การประเมินค่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ประเมินค่าคะแนนดังนี้

5	หมายถึง	ผู้ตอบมีความเห็นด้วยกับข้อกระทงนั้น <u>มากที่สุด</u>
4	หมายถึง	ผู้ตอบมีความเห็นด้วยกับข้อกระทงนั้น <u>มาก</u>
3	หมายถึง	ผู้ตอบมีความเห็นด้วยกับข้อกระทงนั้น <u>ปานกลาง</u>
2	หมายถึง	ผู้ตอบมีความเห็นด้วยกับข้อกระทงนั้น <u>น้อย</u>
1	หมายถึง	ผู้ตอบมีความเห็นด้วยกับข้อกระทงนั้น <u>น้อยที่สุด</u>

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1 ผู้วิจัยศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการผลิตและพัฒนาอาจารย์ของทบวงมหาวิทยาลัยด้วยตนเอง

2 ผู้วิจัยสัมภาษณ์กลุ่มคณะอนุกรรมการผลิตและพัฒนาอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องด้วยตนเอง

3 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามฉบับที่ 1 โดยขอความร่วมมือจากอาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาโดยทุนโครงการผลิตและพัฒนาอาจารย์ของทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งปฏิบัติราชการ ณ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ และส่งกลับทางไปรษณีย์ สำหรับแบบสอบถามฉบับที่ 2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามโดยขอความร่วมมือจากผู้บังคับบัญชาระดับต้น ของอาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาโดยทุนโครงการผลิตและพัฒนาอาจารย์ของทบวงมหาวิทยาลัย และส่งกลับทางไปรษณีย์

จากการดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปจำนวน 444 ชุด ได้รับกลับคืนมาและเป็นข้อมูลที่ใช้ได้ทั้งสิ้น 358 ชุด คิดเป็นร้อยละ 80.63 ดังรายละเอียดตามตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน จำแนกตามกลุ่มตัวอย่างประชากร

แบบสอบถาม	จำนวนที่ส่ง	ได้รับคืน	คิดเป็นร้อยละ
1. อาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาโดยทุนของโครงการ	222	178	80.18
2. ผู้บังคับบัญชาระดับต้นของอาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาโดยทุนของโครงการ	222	180	81.08
รวม	444	358	80.63

การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1 ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาสาระ แล้วนำเสนอเป็นความเรียง
ข้อมูลตัวเลข ใช้วิธีวิเคราะห์เป็นตารางประกอบการบรรยาย
- 2 แบบสัมภาษณ์ ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาสาระหาค่าความถี่ แล้วนำเสนอเป็นความเรียง
- 3 แบบสอบถาม ใช้วิธีวิเคราะห์หาค่าความถี่และค่าร้อยละ และนำเสนอเป็นตาราง
ประกอบคำบรรยาย

การแปลค่าของมาตราส่วนประมาณค่า

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่ใช้วัดโดยมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ทุกฉบับ มีความหมาย ค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์การแบ่งของ ประคอง วรรณสุด (2528) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.50 - 5.00 หมายถึงเห็นว่า เห็นด้วย/พอใจ มากที่สุด
- ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายถึงเห็นว่า เห็นด้วย/พอใจ มาก
- ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายถึงเห็นว่า เห็นด้วย/พอใจ ปานกลาง
- ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายถึงเห็นว่า เห็นด้วย/พอใจ น้อย
- ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00 - 1.49 หมายถึงเห็นว่า เห็นด้วย/พอใจ น้อยที่สุด
หรือไม่เห็นด้วย

การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิจัย วิเคราะห์ในรูปแบบตารางและความเรียงดังจะเสนอ

ต่อไปในบทที่ 4